

NATUUR(BE)LEVEN IN DE GROENE RUIMTES VAN DE LEUVENSE BINNENSTAD

Nieuwsbrief nr.4

(30 juni 2011)

Een gezamenlijk initiatief van: **Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud**
Natuurpunt Oost-Brabant & Natuurpunt Leuven
met de medewerking van: **Regionaal Landschap Dijleland**
en financiële steun van: **Provincie Vlaams-Brabant**

Enkele maanden geleden zijn we met een aantal verenigingen van start gegaan met het project "Natuur(be)leven in de groene ruimtes van de Leuvense binnenstad". Vanuit onze bezorgdheid voor de natuur proberen we ervoor te zorgen dat het thema "natuur in de stad" meer aan bod komt bij het beleid. In een reeks nieuwsbrieven vertellen we je graag wat meer over het project.



Hyacinten: soms in het wild, maar vaker als stinzenplant (tuin "De Goede Herder")

De Hyacinten die we tegenkomen in de stedelijke omgeving zijn doorgaans gekweekte vormen die als stinzenplant* geïntroduceerd werden omwille van hun sierwaarde. Vaak gingen deze spontaan verwilderen. De Spaanse hyacint en de Wilde hyacint vormen onderling vaak bastaarden, hetgeen de identificatie bemoeilijkt. De Spaanse hyacint is minder kieskeurig en kan zich ook in sterk verruigde bosjes en struwelen handhaven. Deze soort blijkt spijtig genoeg wel vaak de inheemse Wilde hyacint weg te kruisen.

* Stinzenplant: een groep van planten die kenmerkend is voor oude parken, landgoederen, boerenhoven, pastorietuinen, enz...

Aandacht voor natuurwaarden...

Voor de wandelaar die er oog voor heeft, kan ook de binnenstad zeer mooie natuurbeelden opleveren. Soms zeer kleinschalig, zoals een vlinder op een bloem of een bijzondere, zeldzame plant. Soms zijn het wat vreemde beelden, bvb. natuur op plaatsen waar we ze niet direct verwachten. In een aantal gevallen stuiten we nog op echte stukjes stadsnatuur waar spontane ontwikkeling de hoofdtoon voert. Het zijn die kansen voor natuurbeleving die wat meer aan bod mogen komen in het beleid.

Het Harmonisch Park- en Groenbeheer

Om natuur meer kansen te geven, is een andere benadering van het groenbeheer en -beleid vereist. De Vlaamse visie op Harmonisch Park- en groenbeheer (HPG) - te raadplegen via de website van het Agentschap voor Natuur en Bos (www.natuurenbos.be) - geeft ons de belangrijke richtlijnen en aandachtspunten.

Dankzij het HPG wordt het traditionele groenbeheer steeds meer vervangen door andere vormen van groenbeheer, waar duurzaamheid, milieuvriendelijkheid en natuurlijkheid sterker verankerd zijn. In principe onderschrijft men ook in Leuven deze visie om natuur, recreatie en andere stedelijke functies met elkaar in harmonie te brengen, maar op het terrein is er zeker nog ruimte voor verbetering.



Natuurlijke elementen in de stedelijke omgeving: dood hout en kleinschalige ruigten met Wilgenroosje (tuin "De Goede Herder")

Cultuurhistorische elementen in het groen

Het Harmonisch Park- en Groenbeheer houdt ook rekening met waardevolle cultuurhistorische elementen. Deze dienen zoveel mogelijk geïntegreerd te worden in een aangepaste groene omgeving. Het groenbeheer dient dus ook rekening te houden met de historische context en dient deze te versterken.

De aanwezigheid van oud-bosplanten* of stinzenplanten is slechts één aspect. Daarnaast kan men aandacht besteden aan historische gegevens die meer vertellen over hoe de omgeving er vroeger uit heeft gezien. De oorspronkelijke plaats- en straatnamen duiden bvb. op landschappelijke kenmerken die opnieuw geïntegreerd kunnen worden in het ontwerp. In Leuven zijn er verschillende verwijzingen naar de Dijle en de omliggende natte gronden. De naam "Broekstraat" - tegenwoordig gekend als de Janseniustraat - wijst bvb. op de aanwezigheid van een "broek" in vroegere tijden (hetgeen duidt op natte, moerassige gebieden of slibrijke gronden langsheen waterlopen). Het Sint-Jacobsplein noemde vroeger ook de "Biest": een type plein uit de Frankische tijd verwijzend naar de plaats waar het verzamelde vee optrok naar het broek om er te gaan grazen (dus veel vertrappelde grond, een plaats waar biezen graag groeien). Dit zijn indicaties voor het drassige karakter dat deze locaties hadden.

Op andere plaatsen kan de historische context dan weer primeren op het groen. Daar kan men dan terecht een aantal beperkingen stellen ten aanzien van het (ecologisch) groenbeheer, zodat ook de harmonieuze aanwezigheid en de bouwkundige staat van waardevolle gebouwen niet in het gedrang komt. Ecologische graslandjes kunnen dus niet overal gerealiseerd worden. Waardevolle muurvegetaties verdienen bescherming, maar bomen en heesters op muren brengen daarentegen ernstige schade toe.



Look-zonder-look met de Janseniustoren op de achtergrond

Extra te beschermen...

"Rode lijst"-soorten**



Overblijvende ossetong (Janseniushof/Dijle)

Monumentale bomen



Oude Rode beuk... deze kappen betekent minstens 50 jaar wachten op een gelijkwaardig exemplaar

Muurvegetaties



Muurleeuwenbek... gangmaker voor andere soorten ?!

Nest- en schuilplaatsen



Dichte heesterbeplanting (tuin "De Goede Herder")



Koolmees

Oproep m.b.t. de inventarisaties

Vind je het zelf ook belangrijk om de biodiversiteit in de stad mee op de kaart te zetten? Help ons dan met het inventariseren van fauna en flora in de binnenstad!

Al je waarnemingen kunnen ingegeven worden via de website www.waarnemingen.be.

Geef ons een seintje op vhm.infocentrum@skynet.be als je nauwer betrokken wil worden.

Volg de komende weken zeker de websites van alle betrokken organisaties:

www.vhm.be - www.natuurpuntoostbrabant.be - www.rld.be - www.koesterburen.be
www.natuurpuntleuven.be

Tekst en ontwerp: Wim Verheyden
vhm.infocentrum@skynet.be

* Oud-bosplanten: bosplanten die bijna uitsluitend voorkomen in bossen die al onafgebroken bestaan sinds 1780. Bvb.: Bosanemoon, Lelietje-Van-Dalen, Boshyacint, Dalkruid, Daslook, enz...

** De Rode lijst toont (per regio) welke soorten uitgestorven, met uitsterven bedreigd, bedreigd of kwetsbaar zijn.

